

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ประโยคที่เราใช้ในการพูดและการเขียนนั้นจะพบว่าหน่วยประธานของประโยคบางครั้งไม่ได้มีบทบาทเป็นผู้กระทำหรือก่อให้เกิดการกระทำ เช่น

1. สินค้าพวกนี้ผลิตในประเทศไทยทั้งนั้น
2. ปากกานี้เขียนดี
3. ปืนนี้บรรจุกระสุนได้ 6 นัด

ประโยคที่ 1 สินค้าพวกนี้ ไม่ใช่ผู้กระทำการผลิตแต่เป็นสิ่งที่ได้จากการผลิต ประโยคที่ 2 ปากกานี้ ไม่ใช่ผู้กระทำการเขียนแต่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเขียน ส่วนประโยคที่ 3 ปืนนี้ ไม่ใช่ผู้กระทำการบรรจุ และไม่ใช่ผู้ถูกบรรจุ แต่เป็นที่ที่ใช้ในการบรรจุ (กระสุน)

ประโยคดังกล่าวนี้เป็นประโยคที่มีคำกริยา ผลิต เขียน บรรจุ ซึ่งไม่ใช่พวกเดียวกับคำกริยาเช่น สวย ใหม่ ยาว และหน่วยประธานของประโยคทั้งสามมีบทบาท ดังนี้

- ประโยคที่ 1 หน่วยประธานมีบทบาทเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำ
- ประโยคที่ 2 หน่วยประธานมีบทบาทเครื่องมือ
- ประโยคที่ 3 หน่วยประธานมีบทบาทสถานที่

ประโยคดังกล่าวนี้จัดว่าเป็น "ประโยครับ" (receptive clause) ตามแนวคิดของ ไมเคิล เอ. เค ฮัลลiday (Michael A.K. Halliday)

เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดวิเคราะห์ประโยคดังกล่าวนี้ตามแนวคิดเรื่องประโยครับของ ฮัลลiday มาก่อนเลย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์เรื่องนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะของประโยครับตามแนวคิดของฮัลลiday

1.2.2 เพื่อจำแนกประเภทของประโยครับในภาษาไทย โดยพิจารณา 2 ด้าน คือค่านบพบาทของหน่วยประธานซึ่งเป็นบทบาททางความหมายของคำนามที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา และค่านการปรากฏของตัวการ¹ในประโยค

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ประโยครับในภาษาไทยสามารถจำแนกประเภทได้อย่างมีระบบตามบทบาทของหน่วยประธานในแง่ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำกริยา และตามการปรากฏของตัวการในประโยค

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ศึกษาประโยคซึ่งมีคำกริยาชนิดที่แสดงอาการ หรือแสดงความรู้สึกนึกคิด (เช่น กิน หก ลม รัก) เท่านั้น ไม่ศึกษาประโยคซึ่งมีคำกริยาชนิดสภาพ (เช่น สวย ดี เป็น) เพราะไม่เกี่ยวข้องกับประโยครับ

1.4.2 ศึกษาประโยคหลัก (major clause)² เท่านั้น

1.4.3 ศึกษาประโยคบอกเล่าเท่านั้น ไม่รวมประโยคคำถามและประโยคคำสั่ง

¹ ตัวการ ในที่นี้ หมายถึง คำนามที่มีบทบาทเป็นผู้กระทำกริยา

² ประโยคหลัก (major clause) หมายถึงประโยคซึ่งมีคำกริยาเพียงคำเดียว

1.4.4 ศึกษาภาษาไทยกลาง¹ โดยไม่คำนึงถึงภาษาย่อยทางสังคม (social dialects)

1.5 วิธีการในการวิจัย

1.5.1 สํารวจเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 หาเกณฑ์ในการตัดสินว่าประโยคใดเป็นประโยครับตามแนวคิดเรื่อง "ระบบของประโยค" (systems of clause) ของฮัลลิเคย์

1.5.3 เก็บข้อมูล²

1.5.3.1 รวบรวมคำกริยาที่สามารถปรากฏได้ในประโยครับตามที่กำหนดไว้จากพจนานุกรม (ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493) แต่งประโยคที่มีคำกริยาเหล่านั้นขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลเหล่านั้นกับผู้ออกภาษาที่พูดภาษาไทยกลาง

1.5.3.2 เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากบทสนทนาในชีวิตประจำวัน และจากหนังสือประเภทต่าง ๆ

1.5.4 วิเคราะห์ข้อมูล

1.5.4.1 แยกประโยครับออกจากประโยคที่ไม่ใช่ประโยครับตามเกณฑ์* ในการกำหนดว่าประโยคใดเป็นประโยครับตามที่กำหนดไว้

1.5.4.2 วิเคราะห์ประโยครับเป็น 2 ด้านดังนี้

¹ ภาษาไทยกลางหมายถึง ภาษาถิ่น (regional dialect) ซึ่งใช้เป็นภาษาราชการในประเทศไทยและเจ้าของภาษา (native speakers) มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ หรือเขตใกล้เคียง

² ตัวอย่างข้อมูลที่จัดหมวดหมู่แล้วในภาคผนวก ก.

ก. บทบาทของหน่วยประธาน (เช่น ปากกานี้เขียนดี หน่วยประธานของประโยคคือ ปากกานี้มีบทบาทเครื่องมือ)

ข. การปรากฏของตัวการในประโยค (เช่น ปากกานี้เขียนดี ไม่มีตัวการหรือ "ผู้เขียน" ปรากฏอยู่ในประโยค)

1.5.4.3 จำแนกประเภทของประโยครับโดยพิจารณาทั้งทางคานบทบาทของหน่วยประธาน และทางคานการปรากฏของตัวการในประโยค (เช่น ปากกานี้เขียนดี เป็นประโยครับประเภท "เครื่องมือ-ตัวการไม่ปรากฏ")

1.5.5 สรุปผลการวิจัย ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

1.6 ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1.6.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะของประโยครับโดยทั่ว ๆ ไปและลักษณะของประโยครับแต่ละประเภท

1.6.2 ผลการวิจัยจะให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะประโยคภาษาไทยเพิ่มขึ้น

1.6.3 การจัดประเภทของประโยครับจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาประโยครับแต่ละประเภททางคานความหมายอย่างละเอียดกว้างขวางต่อไป

1.6.4 ผลการวิเคราะห์ประโยครับในภาษาไทยจะเป็นประโยชน์ในการ "วิเคราะห์ที่เปรียบเทียบ" (contrastive analysis) ประโยคภาษาไทยกับภาษาอังกฤษในฐานะที่ทั้งสองภาษาค้างก็มีประโยครับทั้งคู่ แต่ก่อนเราพยายามเปรียบเทียบหน่วยสร้างกรรมาจกในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษและมีปัญหาว่าควรจะเปรียบเทียบกันหรือไม่เพราะอาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยไม่มีหน่วยสร้างกรรมาจกอย่างในภาษาอังกฤษ การเปรียบเทียบประโยครับในภาษาไทยกับภาษาอังกฤษจึงอาจทำให้ปัญหานี้หมดไป

1.6.5 ผลการวิเคราะห์ประโยครับในภาษาไทยจะเป็นประโยชน์ในเรื่องการแปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย และภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพราะจะช่วยให้ผู้แปลสามารถใช้สำนวนในการแปลได้เหมาะสมยิ่งขึ้น